

**ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN DE VLAAMSE CODEX
FISCALITEIT VAN 13 DECEMBER 2013, WAT BETREFT BILLIJKHEID
INZAKE DE TOEPASSING VAN FISCALE WETGEVING**

Samenvatting

De Vlaamse Belastingdienst streeft voortdurend naar een klantvriendelijke en humane toepassing van de fiscale regelgeving. Dit streven kadert binnen het Vlaams regeerakkoord dat voor deze bestuursperiode 2024-2029 werd afgesloten. Zo kan het niet de bedoeling zijn al te hoge boetes of belastingverhogingen op te leggen bij de minste overtreding of onvolkomenheid begaan door een belastingplichtige.

Concreet wil de Vlaamse Belastingdienst boetes verhinderen en boetes verminderen. Dit streven loopt harmonieus samen met het voorstel van de Minister van Bestuurszaken rond het bewerkstelligen van een dienstbare en klantgerichte overheid door een billijke omgang met vergissingen. Dit voorliggend voorontwerp van decreet voorziet een sectorspecifieke regeling, gericht op de concrete toepassing van de bepalingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

De eerste doelstelling, het zoveel als mogelijk verhinderen van de boetes, zal de Vlaamse Belastingdienst realiseren door zich nog meer dan voorheen te tonen als een helpende fiscus. De Vlaamse Belastingdienst zal een klantvriendelijkheidsplan uitrollen. Kleine overtredingen en onvolkomenheden, die duidelijk het gevolg zijn van een jammerlijke vergissing of een gebrek aan kennis bij het invullen van een aangifte bijvoorbeeld zullen voortaan door de belastingadministratie zelf aan de belastingplichtige worden gemeld met een voorstel van remediëring. Als de belastingplichtige hieraan meteen gevolg verleent is het opleggen van een belastingverhoging niet langer nodig. Deze klantvriendelijke aanpak zal worden verankerd binnen een gepubliceerd administratief standpunt.

Met voorliggend voorontwerp van decreet wordt ook de tweede intentie, het verminderen van boetes gerealiseerd. Dit betreft dan vooral manifest onvolledige of verkeerde aangiften. Maar ook al is in die gevallen een boete / belastingverhoging terecht, dan nog is het vaak een disproportioneel zware boete, vaak 20% op de aanvullende rechten. Daarom zal het hoogste tarief van 20% worden verlaagd naar 10%, behoudens doelbewuste fraude waarvoor nog steeds het tarief van 100% belastingverhoging behouden blijft.

Spontane rechtzettingen binnen een korte tijdspanne (tot circa 2 maanden) na afloop van de aangiftetermijn zullen niet langer gesanctioneerd worden met een belastingverhoging bovenop de aanvullende rechten.

Tevens worden met dit voorontwerp enkele onredelijk hoge boetes verlaagd, zoals deze die in het verkooprecht wordt opgelegd als de belastingplichtige niet tijdig een ingrijpende energetische renovatie kan afronden. Door het grote verschil in tarief (bv. 1% naar 10%) is de navordering op zich al een zeer hoog bedrag. Een forfaitaire bijkomende boete van 500€ lijkt in die omstandigheden te volstaan. Een gelijkaardige aanpassing wordt voorzien bij het ontbreken van een

aangifte van nalatenschap naar aanleiding van een uitkering op grond van een levensverzekeringscontract, of de afkoop ervan.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Dit ontwerp van decreet kadert in de volgende passage op pagina 111 van het Vlaams Regeerakkoord: *"Rond het opleggen van allerlei fiscale boetes zijn er de voorbije jaren al beleidsinitiatieven genomen om de hoge boetetarieven te milderen. Die aanpak wordt voortgezet en we onderzoeken hoe die kan worden veralgemeend, onder andere voor de boetes in de registratiebelasting. Daar geldt nu een standaardboete van 20% voor wie niet op tijd aan de voorwaarden voldoet. Die hoge boetes zijn niet meer altijd proportioneel, gelet op het verder uiteenlopen van het verlaagde tarief van 3% tegenover het normale tarief van 12%. Voor moedwillige fraudeurs blijven we streng."*

Dit ontwerp van decreet sluit bovendien aan bij de volgende ambitie op pagina 20 van de beleidsnota 2024-2029 van Financiën en Begroting: *"Bij de inning van fiscale boetes worden de huidige regels rond belastingverhogingen in bepaalde gevallen als onbillijk ervaren. Zo is in de registratiebelasting een belastingverhoging van 20% van toepassing wanneer belastingplichtigen er bijvoorbeeld niet in slagen tijdig hun hoofdverblijfplaats te vestigen in het aangekochte goed. De opgelegde belastingverhoging bovenop het verlies van het gunsttarief wordt door de belastingbetaler als onrechtvaardig ervaren. VLABEL ontving via de Vlaamse Ombudsdienst ook al verschillende klachten over de belastingverhoging in de erfbelasting. Het indienen van een aangifte op een correcte en volledige manier is niet altijd gemakkelijk. Een mildering van de belastingverhogingen is in bepaalde situaties dan ook aangewezen. VLABEL onderzoekt hoe hier een rechtvaardiger systeem voorzien kan worden en doet concrete aanbevelingen om het bestaande systeem van belastingverhogingen aan te passen. Voor fraudeurs blijven we streng."*

Tot slot past dit ontwerp van decreet in de ambitie van de Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn om de Vlaamse fiscale wetgeving billijker en rechtvaardiger te doen aanvoelen. Hij wenst dit te doen door boetes in eerste instantie te verhinderen, met andere woorden door de mogelijkheid tot het maken van een fout zo klein mogelijk te maken.

Het opzet is dus dubbel: boetes verhinderen en boetes verminderen.

Bij de concrete toepassing van de fiscale regelgeving streeft de Vlaamse Belastingdienst naar een klantvriendelijke houding door zich meer nog dan voordien te tonen als een "helpende fiscus". Kleine overtredingen en onvolkomenheden, die duidelijk het gevolg zijn van een jammerlijke vergissing of een gebrek aan kennis bij het invullen van een aangifte bijvoorbeeld, zullen voortaan door de belastingadministratie zelf aan de belastingplichtige worden gemeld met een voorstel van remediëring. Als de belastingplichtige hieraan meteen bereidwillig meewerkt is het opleggen van een belastingverhoging niet langer nodig. Deze klantvriendelijke aanpak wordt verankerd door een gepubliceerd

administratief standpunt. Op die manier willen de minister en zijn administratie de belastingverhogingen en boetes zoveel als mogelijk *verhindere*n.

Met dit voorontwerp van decreet wordt ook de tweede intentie, het *vermindere*n van boetes, gerealiseerd. Dit betreft dan vooral manifest onvolledige of verkeerde aangiften. Maar ook al is in die gevallen een boete / belastingverhoging terecht, dan nog is het vaak een disproportioneel zware boete, vaak 20% op de aanvullende rechten. Daarom zal het hoogste tarief van 20% worden verlaagd naar 10%.

Ook spontane rechtzettingen binnen een korte tijdsspanne (tot circa 2 maanden) na afloop van de aangiftetermijn zullen dankzij het voorliggend voorontwerp van decreet niet langer gesanctioneerd worden met een belastingverhoging bovenop de aanvullende rechten.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

De Vlaamse ombudsvrouw gaf in haar jaarrapport van 2024 aan dat bij de aangifte in de erfbelasting veel vragen voorkomen naar een 'recht op vergissen'.

Ze geeft aan dat de belastingplichtigen de aangifte complex vinden en dat een fout snel en zwaar bestraft wordt. Men komt in een mensenleven ook niet vaak in contact met deze procedure. Het rapport van de ombudsvrouw verwijst naar een arrest van het Grondwettelijk Hof dat het recht om een eerste fiscale overtreding zonder het oogmerk van fraude niet met een belastingverhoging mag worden bestraft in jurisprudentie omzet. Deze vergelijking gaat echter niet op. In tegenstelling tot de federale personenbelasting, komt een aangifte erfbelasting slechts een aantal keer in een mensenleven ter sprake. Er kan dus met andere woorden niet of slechts beperkt sprake zijn van een lerend effect. Bovendien kan, gelet op de omvang van de aan te geven bedragen een fout een veel grotere impact hebben op het uiteindelijk resultaat. Hieruit volgt dat Vlaamse fiscale wetgeving zich niet noopt tot een algemeen recht op vergissen. Er wordt daarom voor gekozen om een alternatief Vlaams kader uit te werken voor fouten in de Vlaamse fiscale wetgeving.

De Vlaamse fiscale wetgeving bevat momenteel slechts een beperkte mildering van de opgelegde boetes wanneer een belastingplichtige vanuit eigen beweging een fout spontaan rechtzet.

Uit het jaarrapport van de Vlaamse ombudsvrouw van 2024 bleek bovendien dat heel wat Vlamingen moeite hebben met het voldoen aan de voorwaarden van het aanvullend verlaagd tarief voor de aankoop van de enige eigen woning met verbintenis tot ingrijpende energetische renovatie door een aanslepende renovatie. Ook het indienen van een nieuwe aangifte voor levensverzekeringscontracten waarbij de begunstigde het voordeel slechts effectief verkrijgt na het overlijden van de erflater, blijkt een weerkerend knelpunt. In deze situaties zijn actueel aanvullende rechten en een belastingverhoging van 20% van toepassing.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Met de voorgestelde wijzigingen wordt uitvoering gegeven aan het voornemen, geformuleerd in het Vlaams regeerakkoord 2024-2029, om de hoge boetetarieven te *mildere*n, en tegelijk tegemoet te komen aan de nood die er bestaat om te voorzien in een sectorspecifieke aanvulling voor een recht op vergissing binnen de Vlaamse fiscaliteit.

Samengevat kunnen we stellen dat voorliggend voorontwerp van decreet het resultaat is van een zorgvuldige afweging van volgende uitgangspunten:

- Proportionele, billijke en rechtvaardige sancties bij fiscale inbreuken;
- Er wordt invulling gegeven aan het verzoek van de Vlaamse ombudsvrouw, die vraagt om jammerlijke vergissingen of kleine fouten die duidelijk het gevolg zijn van een gebrek van kennis, niet langer te sanctioneren, doordat de fiscus zelf de rechtzetting initieert naar de belastingplichtige toe;
- Geen algemene straffeloosheid, geen ongenueanceerd recht op vergissing;
- Aandacht en stimulans voor spontane rechtzettingen;
- Bijzondere aard van de Vlaamse registratie- en erfbelasting waarmee de burger hooguit sporadisch en niet repetitief wordt geconfronteerd.

• *Proportionele, billijke en rechtvaardige sancties bij fiscale inbreuken*

Concreet wil de Vlaamse Belastingdienst boetes *verhindere*n en boetes *vermindere*n.

Met voorliggend voorontwerp van decreet worden boetes en belastingverhogingen algemeen *vermindere*d tot een redelijker niveau, en proportioneel gemaakt ten opzichte van de begane overtreding.

Ook bij de concrete toepassing van die fiscale regelgeving streeft de Vlaamse Belastingdienst naar een klantvriendelijke houding door zich meer nog dan voordien te tonen als een "helpende fiscus". Als een belastingplichtige bereidwillig meewerkt aan de rechtzetting van kleine vergetelheden of onvolkomenheden, is het opleggen van een belastingverhoging niet langer nodig.

Er bestaan overigens op heden al heel wat initiatieven waardoor de belastingplichtige naar een correcte en voorspelbare taxatie begeleid wordt, zowel pro- als reactief.

Indien de fiscale administratie vaststelt dat er zich onvolkomenheden in een aangifte van nalatenschap of akte voordoen, beoogt het huidige voorstel in te grijpen op het disproportionele karakter van de belastingverhogingen in de erfbelasting en de registratiebelasting door de bestaande tarieven voor nagenoeg alle inbreuken en overtredingen te milderen.

Momenteel geldt als standaardtarief een belastingverhoging van 20% op de aanvullende rechten. Dit tarief wordt met voorliggende voorontwerp van decreet volledig geschrapt en teruggebracht tot maximaal 10%, zowel binnen de erfbelasting als de registratiebelasting. Voor de tekortschattingen binnen de schenkbelasting blijven de huidige tariefschijven behouden. In tegenstelling tot de andere registratiebelastingen dienen partijen in de schenkbelasting zelf de belastbare grondslag te ramen. Dat maakt de schenkbelasting fraudegevoeliger dan de overige registratiebelastingen. Om een voldoende stimulans te behouden om deze waarderingen in de schenkbelasting zo waarheidsgetrouw mogelijk te houden is een behoud van de huidige tarieven van de belastingverhoging bij tekortschatting aangewezen.

In de erfbelasting wordt voor de specifieke situatie waarbij een begunstigde vergeet een nieuwe aangifte in te dienen op het ogenblik van uitkering of afkoop van een levensverzekeringscontract, de bestaande belastingverhoging vervangen door een administratieve geldboete van 500 euro, indien zou blijken dat de voorziene belastingverhoging dit bedrag overschrijdt.

In de registratiebelasting wordt specifiek voor het verlaagd tarief van de ingrijpende energetische renovatie of van sloop of heropbouw voorzien in een forfaitaire boete van 500 euro in geval van gebrek aan tijdige renovatie of (gedeeltelijke) heropbouw. Deze vervangt de belastingverhoging van 20% die

wordt aangerekend bovenop de al extreem hoge aanvullende registratiebelasting aan 10 of 11% (het verschil tussen het gewone tarief in het verkooprecht van 10% of 12% en het verlaagd tarief bij ingrijpende energetische renovaties aan 1%).

Er is ook aandacht voor het invoeren van meer eenvoud en uniformiteit. Voor de concrete aanpassingen wordt verwezen naar de artikelsgewijze commentaar.

De fiscale administratie zal deze mildere sancties waar mogelijk onmiddellijk toepassen.

- *Geen algemene straffeloosheid, geen ongenueanceerd recht op vergissing*

Hier een algemeen "recht op vergissing" invoeren zou nefast zijn voor een degelijk fiscaal beleid, waarin straffeloosheid het resultaat zou zijn gezien de omkering van de bewijslast en, zoals vermeld, het vaak niet-recurrente karakter van de belangrijkste Vlaamse belastingen.

Vanzelfsprekend zullen intentionele pogingen om een correcte taxatie te ontlopen onverminderd en kordaat worden gesanctioneerd.

- *Aandacht en stimulans voor spontane rechtzettingen*

De overheid vertrekt vanuit vertrouwen in de goede bedoelingen van de belastingplichtige en toont begrip voor de uitdagingen die gepaard gaan met een maatschappij die steeds complexer wordt. Dat vertrouwen vertaalt zich in de nieuwe manier waarop wordt omgegaan met "spontane" correcties en rechtzettingen. Daarvoor zal in de toekomst zelfs geen boete meer worden opgelegd, indien de spontane rechtzetting gebeurt kort na het verstrijken van de aangiftetermijn (tot circa 2 maanden na aflopen van de aangiftetermijn), bovenop de algemene halvering van het tarief van 20% naar 10%, dat wel behouden blijft voor de gevallen waarin het duidelijk is dat het gaat om een manifest onvolledige of foutieve aangifte. Dit is de ruggengraat van het voorliggende voorontwerp van decreet.

Ook na het verstrijken van de termijn van 2 maanden biedt de nieuwe regeling nog een belangrijke stimulans tot spontane rechtzettingen. Voor verzuimen en voor foutieve vermeldingen in een aangifte van nalatenschap bijvoorbeeld wordt een belastingverhoging opgelegd van 5% van de aanvullende rechten wanneer die inbreuken *spontaan worden rechtgezet* na het verstrijken van de termijn van twee maanden. Dat is dus de helft van het nieuwe standaardtarief van 10%.

Ook voor spontane rechtzettingen van tekortschattingen wordt een belangrijke nieuwigheid voorzien: de bestaande eindtermijn van 10 maanden hetzij na het overlijden, hetzij na de start van de aangiftetermijn wordt vervangen door een veel ruimere termijn van 24 maanden of 2 jaar. Als een *spontane rechtzetting* van die te lage waardering volgt binnen deze ruime termijn, wordt een belastingverhoging opgelegd gelijk aan de helft van het standaardtarief.

Dit vormt een duidelijke breuk met de huidige praktijk, waar geen onderscheid wordt gemaakt tussen spontane aangiften of rechtzettingen versus verzuimen die door de administratie zelf worden vastgesteld. In beide gevallen worden meestal gelijkaardige belastingverhogingen toegepast. Dit gaat voortaan veranderen.

Met deze voorliggende nieuwe aanpak, met een duidelijk mildere houding naar de belastingplichtige die zelf initiatief neemt, willen we de belastingplichtige stimuleren om "spontaan" zaken recht te zetten of aan te vullen, en een actief beroep doen op het geweten van de rechtschapen belastingplichtige. De kans dat de fiscus erachter komt op het moment van de grondige controle van het dossier is immers groot, wat maakt dat de belastingplichtige er voortaan wel financiële

baat bij heeft de rechtzetting spontaan te doen en op die manier de boete / belastingverhoging te vermijden.

- *Bijzondere aard van de Vlaamse registratie- en erfbelasting waarmee de burger hooguit sporadisch en niet repetitief wordt geconfronteerd*

Vanuit de wens om uiting te geven aan het diepe vertrouwen in de rechtschapenheid van de burgers bij het vervullen van hun fiscale verplichtingen, werd met voorliggend ontwerp een alternatief uitgewerkt waarbij een specifiek recht op billijkheid binnen de Vlaamse fiscale wetgeving wordt gecreëerd, dat inspeelt op de eigen, Vlaamse, fiscale context en noden.

Er werd gezocht naar een billijkere en rechtvaardigere fiscale wetgeving, rekening houdend met de specifieke aard van de Vlaamse belastingen, zoals de erfbelasting en de registratiebelasting, waarmee burgers doorgaans slechts enkele keren in hun leven te maken krijgen.

Voor de inhoudelijke procedurele maatregelen kan verwezen worden naar de artikelsgewijze toelichting.

Impactanalyse

Budgettaire impact

I. Erfbelasting

Er wordt een *meeropbrengst* verwacht voor wat de rechten uit de erfbelasting betreft, omwille van de inzet op de spontane rechtzettingen en aanvullingen. Een rechtzetting uit eigen beweging is voortaan ruimer mogelijk. Hierdoor zullen nog wel aanvullende rechten worden geïnd, maar geen boetes. Dit is een groot verschil met wat tot nu toe gangbare praktijk was... nu kreeg de belastingplichtige sowieso een boete opgelegd, of het nu spontaan werd gemeld of niet. Hij kon zonder financieel risico afwachten of de Vlaamse Belastingdienst het verzuim of de onvolledigheid opmerkte. Deze mogelijkheid is nieuw en de aanvullende rechten uit deze bijkomende spontane aangiften worden voorzichtig geraamd op 1,5 miljoen euro.

Conform het Regeerakkoord zal het Vlaams Gewest de belastingverhogingen in de erf- en registratiebelasting milderen. Er is een budgettaire impact, gezien de tarieven van de belastingverhogingen worden verlaagd. Bij een fout in de aangifte nalatenschap of het niet (tijdig) voldoen aan de voorwaarden voor een gunsttarief in de registratiebelasting zal er nog steeds een navordering volgen voor de aanvullende rechten. Dit blijft ongewijzigd. De belastingverhoging op deze aanvullende rechten wordt wel gemilderd gelet op het huidig disproportioneel karakter.

De inschatting van de *minderopbrengst* is afhankelijk van het aantal dossiers met een verzuim, tekortschatting, foute vermelding of laattijdigheid. De Vlaamse Belastingdienst streeft ernaar de belastingplichtige zo goed mogelijk te informeren en te begeleiden naar een correcte taxatie zodat onmiddellijk de juiste rechten kunnen worden geheven. Deze minderontvangst wordt geraamd op -3 miljoen euro.

	miljoen
Belastingverhoging	euro
laattijdigheid	0,7
verzuim	1,3

tekortschatting	0,3
andere	0,7
	3,0

Gezien het bovenstaande wordt de totale budgettaire impact op de erfbelasting op een minderontvangst van -1.5 miljoen euro geraamd.

II. Registratiebelasting

Voor de registratiebelasting wordt een minderontvangst van 1,5 miljoen euro geraamd. 1,4 miljoen euro heeft betrekking op de halvering van het tarief van de belastingverhoging voor de registratiebelasting. De nieuwe tarieven van de belastingverhoging voor tekortschatting in de registratiebelasting, andere dan de schenkbelasting, hebben een negatieve impact van 100.000 euro.

De aanpassing van de belastingverhoging naar een forfaitair bedrag van € 500 voor het niet-tijdig behalen van de EPB-verplichtingen bij de toepassing van het gunsttarief voor een ingrijpende energetische renovatie is enkel van toepassing op lopende dossiers. Het gunsttarief is ondertussen geschrapt.

De inspectie van Financiën oordeelt dat een compensatie van de geraamde minderontvangsten van 3 miljoen EUR zich opdringt, gelet op de budgettaire toestand. Daarnaast merkt de heer Inspecteur- generaal op dat er onduidelijkheid heerst over het aantal lopende dossiers waarop de mildering van de belastingverhoging voor het niet tijdig behalen van het EPB-atteest bij de toepassing van het gunsttarief van IER van toepassing zal zijn.

Deze opmerkingen vereisen geen aanpassingen aan het voorstel. Wel wordt het hierna volgende ter verduidelijking toegevoegd.

De minderontvangst van 3 miljoen EUR zal verrekend worden in de totaliteit van de fiscale hervormingen die deel uitmaken van de begrotingsopmaak 2026.

De Vlaamse Belastingdienst zal tegelijk sterker gaan controleren op schenkingen van roerende goederen (waardering van geschonken aandelen). De opbrengsten uit tekortschattingen van roerende goederen waren de voorbije jaren beperkt. De extra controles zullen zorgen voor aanvullende rechten en boetes.

Zoals toegelicht wordt er met dit voorstel ook tegemoet gekomen aan de nood die er bestaat om te voorzien in een alternatief voor een recht op vergissing binnen de Vlaamse fiscaliteit. Een algemeen recht op vergissing invoeren zou immers nefast zijn voor een degelijk fiscaal beleid en de Vlaamse ontvangsten. Door proactief een alternatief te voorzien wordt een erosie van de ontvangsten voorkomen en wordt het systeem van belastingverhogingen op een meer rechtvaardige manier vormgegeven.

De mildering van de (al te) hoge boetetarieven is bovendien opgenomen als een autonome intentie in het Vlaams regeerakkoord 2025-2029.

Wat betreft de mildering voor de belastingverhoging voor de belastingplichtigen die toepassing maken van het gunsttarief voor een ingrijpende energetische renovatie valt echter niet te voorspellen hoeveel belastingplichtigen niet tijdig zullen voldoen aan de EPB-voorwaarde. Bij het opstellen van deze regelgeving beoogde men een zo hoog mogelijke conformiteit met de voorwaarden om de doelstelling van de regelgeving te realiseren.

Implementatie

Waar mogelijk zal de Vlaamse Belastingdienst onmiddellijk de aangepaste en gemilderde belastingverhogingen toepassen. Er zijn geen uitvoerings- noch overgangsbepalingen nodig.

C. Totstandkomingsprocedure

Het voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2025/349_PD_SPOED van 18 september 2025.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 17 september 2025. De inspectie van Financiën merkt op dat een compensatie van de geraamde minderontvangsten van 3 miljoen EUR zicht opdringt, gelet op de budgettaire toestand. Daarnaast merkt de heer Inspecteur-generaal op dat er onduidelijkheid heerst over het aantal lopende dossiers waarop de mildering van de belastingverhoging voor het niet tijdig behalen van het EPB-atteest bij de toepassing van het gunsttarief van IER van toepassing zal zijn.

Deze opmerkingen vereisen geen aanpassingen aan het voorstel. Voor de verduidelijkingen met betrekking tot de bemerkingen van de inspectie van Financiën wordt verwezen naar hetgeen hierboven werd vermeld, onder budgettaire impact.

De SERV heeft zijn advies uitgebracht op 22 december 2025. In zijn advies formuleert de SERV enkele bemerkingen en bijhorende aanbevelingen die betrekking hebben op beide doelstellingen van het voorliggende voorontwerp. Hieronder worden de opmerkingen van de SERV behandeld.

1. Voorkomen van boetes – billijke omgang met vergissingen.

1.a. De SERV ondersteunt de doelstelling om boetes zoveel als mogelijk te vermijden. De SERV stelt dat de Vlaamse Regering daarmee aantoont werk te willen maken van een proactieve dienstverlening.

1.b. De SERV waardeert dat VLABEL een ambtelijk standpunt heeft opgesteld voor de aangifte van nalatenschappen. Daarbij stelt de SERV zich wel de vraag waarom dit standpunt enkel voor nalatenschappen werd opgemaakt en niet voor een aangifte in het verkooprecht, aangezien die laatste materie ook in de decreetswijziging is opgenomen.

De keuze voor de erfbelasting in het administratief standpunt kan worden verklaard door de uitgesproken complexiteit van deze belasting. Bovendien gaat het om een belasting waarbij belastingplichtigen niet noodzakelijk beroep doen op de professionele bijstand van een notaris, in tegenstelling tot wat het geval is bij het verkooprecht. Ten slotte blijkt uit het jaarrapport van de Vlaamse Ombudsvrouw dat binnen de fiscaliteit de erfbelasting de belasting blijft waarbij het duidelijkst de vraag klinkt of de fiscus er rekening mee wil houden wanneer er een vergissing wordt gemaakt.

1.c. De SERV benadrukt het belang van eenvoudige fiscale regelgeving om het risico op onbedoelde vergissingen bij aangiftes te minimaliseren. De SERV stelt ook dat een duidelijke en brede communicatie van groot belang is om spontane rechtzettingen daadwerkelijk mogelijk te maken.

VLABEL hecht steeds groot belang aan een correcte en begrijpelijke communicatie over regelgeving. In dat kader wordt blijvend ingezet op het helder toelichten van aanpassingen, zowel via de informatieve webpagina's als via de algemene, breed toegankelijke contactkanalen.

1.d. De SERV vraagt bijkomend voldoende aandacht voor de administratieve uitvoerbaarheid van het decreet. Bij elk dossier waarin onvolkomenheden worden

vastgesteld zal immers moeten worden nagegaan of het een vergissing dan wel bewuste overtreding betreft.

Er wordt op gewezen dat ook vandaag, los van de voorliggende hervorming, het onderscheid tussen een vergissing en een bewuste overtreding dient te worden gemaakt. Artikel 3.18.0.0.1 VCF voorziet immers reeds in een afzonderlijke sanctiëring *“als de overtreding gepleegd is met de bedoeling de belasting te ontduiken of om dat mogelijk te maken”*.

1.e. De SERV is van mening dat de bepaling van de termijn van twee maanden voor de uitvoering van spontane rechtzettingen in het ontwerpdecreet nadere motivering en duiding vergt.

De termijn van twee maanden is ingegeven door een combinatie van praktische en beleidsmatige overwegingen.

In de eerste plaats is het, gelet op de gebruikelijke doorlooptijden, aannemelijk dat de fiscale administratie de aangifte na het verstrijken van deze periode reeds in behandeling heeft genomen. Eventuele onvolledigheden worden dan in de regel door de administratie zelf vastgesteld, waardoor het karakter van een spontane rechtzetting vervalst.

Daarnaast is het vanuit efficiëntie- en rechtszekerheidsoverwegingen van belang dat dossiers op een definitieve wijze kunnen worden afgesloten. Een afgebakende termijn creëert rechtszekerheid, voor zowel de administratie als de belastingplichtige. De termijn van twee maanden fungeert in dat kader als een evenwichtige stimulans om eventuele correcties tijdig te melden.

Ten slotte blijkt in de praktijk dat aangevers doorgaans binnen een korte periode na het indienen van hun aangifte ontbrekende elementen opmerken. Eens de aangifte is ingediend, wordt het dossier door de meeste belastingplichtigen als afgerond beschouwd.

2. Verlaging van boetes.

De SERV steunt deze tweede doelstelling van het voorontwerp van decreetswijziging. De SERV wenst er wel op te wijzen dat de mate van (fiscale) naleving wordt beïnvloed door de combinatie van de hoogte van de boete en de pakkans. De SERV vraagt dan ook om de effecten van de wijzigingen te monitoren en tijdig te evalueren.

In dit verband kan worden bevestigd dat de impact van de doorgevoerde wijzigingen zorgvuldig zal worden opgevolgd, gemonitord en grondig geëvalueerd. Daarbij zal bijzondere aandacht uitgaan naar de directe effecten zodat tijdig kan worden vastgesteld in welke mate de beoogde doelstellingen daadwerkelijk worden gerealiseerd.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

De gewesten zijn principieel bevoegd de sancties van belastingen die onder de bevoegdheid van de gewesten vallen in te stellen of te wijzigen.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel. 1

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Art. 2

Deze bepaling regelt de sanctionering bij een laattijdige aangifte van nalatenschap.

De basis van de bestaande bepaling werd behouden. Er wordt nog steeds geopteerd voor een belastingverhoging waarbij rekening wordt gehouden met het tijdstip van indiening en met de omvang van de erfbelasting.

Wat het tijdstip van indiening betreft, worden er nog drie periodes weerhouden.

De eerste periode neemt een aanvang vanaf dag 1 na het verstrijken van de aangiftetermijn en loopt tot en met de laatste dag van maand 6. Vervolgens is een tweede periode van zes maanden voorzien, te weten van maand 7 tot en met de laatste dag van maand 12. De laatste periode die in aanmerking wordt genomen voor het bepalen van de belastingverhoging vangt aan vanaf maand 13 na het verstrijken van de indieningstermijn. Er is geen eindtermijn voorzien.

De voorziene belastingverhogingen voor de voorgeschreven periodes bedragen – naar gelang de datum van de indiening van de aangifte – respectievelijk 5%, 8% en 10% van de te betalen erfbelasting.

Wordt een uitstel van aangiftetermijn toegekend, dan wordt een gereduceerde belastingverhoging toegepast. Deze verminderde belastingverhoging wordt opgenomen in paragraaf 2. Indien men deze verlengde termijn laat voorbijgaan, is opnieuw de gewone belastingverhoging wegens laattijdigheid van toepassing (zoals vermeld in paragraaf 1 van 3.18.0.0.6. VCF).

Art. 3

Deze bepaling regelt de sanctionering bij het niet aangeven van bepaalde goederen die deel uitmaken van het belastbaar actief van de nalatenschap.

Er zal geen belastingverhoging meer worden toegepast wanneer een erfgenaam, legataris of begiftigde uit eigen beweging een niet-aangegeven goed alsnog aangeeft binnen de eerste twee maanden na het verstrijken van de aangiftetermijn. Deze mogelijkheid tot correctie zonder enige sanctionering is van toepassing indien blijkt dat de erfgenaam, legataris of begiftigde wel degelijk een correcte aangifte had willen indienen, maar er om één of andere reden toch nog zaken opgedoken zijn binnen de 2 maand na het verstrijken van de aangiftetermijn. De regeling is uitsluitend bedoeld voor gevallen waarbij sprake is van een echte onwetendheid of vergissing. Het betreft dus zeker en vast geen impliciete verlenging van de aangiftetermijn. Vanaf de derde maand na het verstrijken van de aangiftetermijn bedraagt de belastingverhoging, naar analogie met de overige artikelen, de helft van deze uit het eerste lid.

Het principe uit het eerste lid blijft behouden, met name de toepassing van een belastingverhoging bij een verzuim dat wordt vastgesteld door de Vlaamse Belastingdienst. Voortaan wordt in dat geval een belastingverhoging van 10% van de verschuldigde aanvullende rechten opgelegd, dit is een halvering van het huidige tarief. Deze maatregel kadert in het expliciete vertrouwen van de overheid in de burger.

Van zodra de Vlaamse Belastingdienst zelf een handeling heeft gesteld met het oog op het vaststellen van een verzuim (bijvoorbeeld het versturen van een bericht van wijziging) is een rechtzetting uit eigen beweging echter niet meer mogelijk. Dat principe was reeds van kracht met betrekking tot het bestaande artikel 3.18.0.0.7, tweede lid, VCF en blijft behouden. Het begrip 'uit eigen beweging' als voorwaarde voor het verlaagde tarief van hetzij 0% hetzij 5% blijft behouden.

Een belangrijke nieuwigheid is dat, in tegenstelling tot de bestaande bepaling in artikel 3.18.0.0.7, tweede lid, VCF, een extra aangifte uit eigen beweging en met toepassing van het daaraan gekoppelde verminderde tarief ook mogelijk wordt buiten een termijn van 10 maanden, na het verstrijken van de aangiftetermijn. Er wordt dus niet langer een eindtermijn bepaald waarbinnen een aangifteplichtige een verzuimd goed uit eigen beweging alsnog kan aangeven tegen een verminderd tarief van de belastingverhoging.

Art. 4

Deze bepaling regelt de sanctionering wanneer de aangevers voor een of meer goederen een te lage waarde in de aangifte hebben vermeld.

Bij de bepaling van het percentage van de toepasselijke belastingverhoging wordt rekening gehouden met de mate waarin die waarde onderschat werd. De bestaande tariefschijven worden teruggebracht van vier toepasselijke percentages naar twee.

Er is geen belastingverhoging verschuldigd als de tekortschatting minder bedraagt dan 10% van de aangegeven waarde, opnieuw vanuit diezelfde billijkheidsgedachte. Een waardebepaling is immers geen exacte wetenschap en vereist enige interpretatie.

Bij een tekortschatting ten belope van 10 tot 25% van de aangegeven waarde, blijft een belastingverhoging van 5% verschuldigd.

Bij een tekortschatting vanaf 25% is een belastingverhoging van 10% verschuldigd. Dit laatste tarief wordt meteen ook het hoogst mogelijke tarief, de actueel bestaande tarieven van 15% en 20% worden hierbij opgeheven.

Het tweede lid van artikel 3.18.0.0.8 VCF blijft behouden. De belastingverhoging bij een spontane rechtzetting bedraagt de helft van deze uit lid 1 (hetzij 5%, hetzij 10%) zoals hiervoor vermeld.

Ook voor deze bepaling wordt een belangrijke nieuwigheid voorzien, de bestaande eindtermijn van 10 maanden hetzij na het overlijden, hetzij na de start van de aangiftetermijn wordt vervangen door een ruimere termijn van 24 maanden of 2 jaar. Er wordt dus ook hier maximaal ingezet op het motiveren van spontane correcties, het geweten van de belastingplichtige, vanuit de billijkheid.

Het typevoorbeeld hier is dat van een geërfde woning die kort na het overlijden wordt verkocht en die een hogere waarde oplevert dan de in de aangifte aangegeven waarde. Volledig te goeder trouw wil men dat verschil nog melden, maar onder de huidige regelgeving is dan de belastingverhoging zonder enige mildering van toepassing. Hieraan wordt nu tegemoet gekomen.

Een spontane rechtzetting, zoals vermeld in artikel 3.18.0.0.8, tweede lid, VCF, is voor een aangifteplichtige niet meer mogelijk van zodra de Vlaamse Belastingdienst zelf een handeling heeft gesteld met het oog op het vaststellen van een tekortschatting (bijvoorbeeld het versturen van een kennisgeving overeenkomstig artikel 3.3.3.0.3 VCF). Er kan dan immers bezwaarlijk nog sprake zijn van een rechtzetting 'uit eigen beweging' door de aangifteplichtige.

Art. 5

Deze bepaling regelt de sanctionering wanneer een aangifteplichtige geen aangifte van nalatenschap indient.

De voorziene belastingverhoging van 20% van de verschuldigde erfbelasting wordt verminderd tot een belastingverhoging van 10%.

Indien het bedrag van de belastingverhoging 0 zou zijn (in de gevallen waarin er geen verschuldigde belasting is) kan toepassing gemaakt worden van artikel 3.18.0.0.1 VCF. Een beperkte forfaitaire administratieve geldboete kan dan eventueel worden opgelegd.

Er wordt bovendien een tweede lid opgenomen, dat specifiek inspeelt op een weerkerend knelpunt bij de aangifte van levensverzekeringscontracten die niet worden uitgekeerd op het ogenblik van het overlijden, en waarbij de begunstigde het voordeel pas verkrijgt ná het overlijden van de erflater. Dergelijke uitkeringen worden belast op het ogenblik van effectieve verkrijging, met name bij afkoop of uitkering. In die gevallen dient overeenkomstig artikel 3.3.1.0.6, eerste lid, 6° VCF een nieuwe aangifte te worden ingediend. In de praktijk blijkt dat het indienen van dergelijke nieuwe aangifte vaak over het hoofd wordt gezien. Dit is niet verwonderlijk om de volgende redenen:

- Het is mogelijk dat een geruime tijd verstrijkt tussen het overlijden en het ogenblik van uitkering.
- De verplichting tot het indienen van deze aangifte rust op de persoon die het levensverzekeringscontract afkoopt of de persoon die de uitkering op grond van het contract verkrijgt. Dat is niet (altijd) de persoon die ook gehouden was tot het indienen van de oorspronkelijke aangifte van nalatenschap bij het overlijden, dat zijn in principe de erfgenamen, de algemene legatarissen en begiftigden.

Onder de huidige regelgeving zijn de aanvullende rechten verschuldigd, vermeerderd met een belastingverhoging van 20%. Deze cumulatie wordt door belastingplichtigen als disproportioneel ervaren, precies omwille van de voormelde redenen. Om aan deze maatschappelijke realiteit tegemoet te komen wordt in dit geval de bestaande belastingverhoging vervangen door een administratieve geldboete van 500 euro, indien zou blijken dat de voorziene belastingverhoging van 10% van de aanvullende erfbelasting dit bedrag overschrijdt.

Art. 6

Deze bepaling regelt de sanctionering wanneer de verplichte vermeldingen, vermeld in artikel 3.3.1.0.8 VCF, foutief of onvolledig zijn, tenzij deze fout of onvolledigheid reeds aanleiding geeft tot een van de andere specifieke belastingverhogingen.

In die gevallen wordt de bestaande belastingverhoging van 20% op de aanvullende rechten gereduceerd tot een belastingverhoging van 10% op de aanvullende rechten.

Bovendien zal ook voor deze rechtzettingen geen enkele belastingverhoging meer worden toegepast indien de aangifteplichtige een rechtzetting in toepassing van artikel 3.3.1.0.10 uit eigen beweging ter kennis brengt van de Vlaamse Belastingdienst binnen de twee maanden na het verstrijken van de indieningstermijn. Vanuit de eerder aangegeven billijkheidsgedachte dient ook voor deze situaties ingezet te worden op de activering van de aangifteplichtige, en hem een incentive te geven voor spontane bijkomende rechtzettingen. Het betreft ook voor deze toepassing geen impliciete verlenging van de aangiftetermijn. Vanaf de derde maand na het verstrijken van de aangiftetermijn bedraagt de belastingverhoging, naar analogie met de overige artikelen, de helft van deze uit het eerste lid.

Een spontane rechtzetting, zoals vermeld in artikel 3.18.0.0.10, tweede lid, VCF, is voor een aangifteplichtige niet meer mogelijk van zodra de Vlaamse Belastingdienst zelf een handeling heeft gesteld met het oog op het vaststellen van een fout of onvolledigheid met toepassing van artikel 3.18.0.0.10. Er kan dan immers bezwaarlijk nog sprake zijn van een rechtzetting 'uit eigen beweging' door de belastingplichtige.

Er dient te worden opgemerkt dat, indien een foutieve of onvolledige vermelding geen aanleiding geeft tot de vestiging van aanvullende rechten, er ook geen belastingverhoging kan worden toegepast. Dit principe blijft ongewijzigd.

Art. 7

Dit artikel heeft betrekking op de belastingverhogingen die van toepassing zijn in de registratiebelasting. Met deze wijziging wordt het standaardtarief voor de belastingverhogingen in de registratiebelasting verlaagd van 20% naar 10%. Er wordt gekozen voor een uniforme halvering van het percentage voor alle inbreuken opgesomd in artikel 3.18.0.0.11 VCF. De keuze voor een percentage op de aanvullende rechten of registratierechten blijft behouden. Een dergelijke benadering zorgt ervoor dat de belastingverhoging in verhouding staat tot de waarde van de transactie en dus ook tot de potentiële fiscale impact van de inbreuk. De verlaging naar 10% weerspiegelt de balans tussen het sanctionerend aspect en de redelijkheid. Het blijft een rem op het bewust nemen van risico's en een motivator voor de belastingplichtigen om zich goed te informeren over de voorwaarden van de verschillende tarieven in de registratiebelasting. Voor fraude blijven de tarieven ongewijzigd.

De belastingverhoging voor het niet-behoud van de inschrijving gedurende één jaar op het adres van het aangekochte goed is noodzakelijk om de effectiviteit van de nieuwe voorwaarde in artikel 2.9.4.2.11, § 2, eerste lid, 2° te waarborgen. Deze voorwaarde werd net ingevoerd om oneigenlijk gebruik van het verlaagd tarief (bij de aankoop van de gezinswoning) te vermijden, waarbij zeer kortstondig een inschrijving op het adres van die gezinswoning werd genomen. Zonder belastingverhoging zou deze nieuwe voorwaarde haar preventieve werking grotendeels verliezen.

Bovendien sluit deze toevoeging aan bij de bestaande systematiek: artikel 3.18.0.0.11, eerste lid, 7° voorziet reeds in een belastingverhoging bij gebrek aan inschrijving binnen de voorgeschreven termijn, en punt 7°/7 vormt hierop een logische aanvulling door ook het behoud van de inschrijving te sanctioneren. De systematiek van artikel 3.18.0.0.11 voorziet voor alle verlaagde tarieven in de registratiebelasting in een belastingverhoging bij niet-naleving van de voorwaarden.

Daarnaast wordt specifiek voor het verlaagd tarief van de ingrijpende energetische renovatie of voor het verlaagd tarief van sloop-of heropbouw voorzien in een forfaitaire boete van 500 euro in het geval van gebrek aan tijdige uitvoering van de renovatie of (gedeeltelijke) herbouw. Het wordt door de belastingplichtige als onrechtvaardig ervaren dat het niet tijdig indienen van de EPB-aangifte na renovatie niet alleen kan leiden tot het verlies van het gunsttarief van 1% waardoor men terugvalt op het gewoon tarief van 12%, maar daarbovenop ook een belastingverhoging van 20% van de aanvullende rechten. Dit zorgt voor een zware rekening voor de koper-belastingplichtige. Het niet tijdig behalen van de voorwaarde vindt vaak zijn oorzaak in redenen buiten de wil van de belastingplichtige om of omstandigheden die op het moment van de aankoop nog niet voorzienbaar waren, doch die niet vallen onder het algemeen beginsel van overmacht. Hierdoor wordt de bijkomende procentuele belastingverhoging als onrechtvaardig en niet proportioneel ervaren. Om hieraan tegemoet te komen en vanuit het streven naar een billijk en rechtvaardig sanctiebeleid, wordt de

procentuele belastingverhoging vervangen door een boete van 500 euro. Met deze boete wordt het sanctionerend effect behouden maar wordt een disproportioneel hoge sanctie vermeden. Indien de belastingverhoging lager zou zijn dan 500 euro wordt alsnog de belastingverhoging toegepast.

Art. 8

Deze bepaling regelt de sanctionering voor tekortschattingen van goederen in de registratiebelasting.

Voor de tekortschattingen binnen de schenkbelasting blijven de huidige tariefschijven behouden. In tegenstelling tot de andere registratiebelastingen dienen partijen in de schenkbelasting zelf de belastbare grondslag te ramen. Dat maakt de schenkbelasting fraudegevoeliger dan de overige registratiebelastingen. Om een voldoende stimulans te behouden om deze waarderingen in de schenkbelasting zo waarheidsgetrouw mogelijk te houden is een behoud van de huidige tarieven van de belastingverhoging bij tekortschatting aangewezen.

Het tarief van de belastingverhoging voor een tekortschatting in de overige registratiebelastingen wordt aangepast in overeenstemming met het tarief voor tekortschatting in de erfbelasting (zie hiervoor de toelichting bij artikel 4). Een spontane rechtzetting in de registratiebelasting is niet van toepassing.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn,

Ben WEYTS